

Helhetlig plan for fritidsaktiviteter for ungdom

2023—2026

Innhold

Sammen drag	1
Innledning	2
Ungdommens oppvekst- og fritidsmiljø	2
Betydningen av fritidsaktiviteter i oppveksten	3
Mål og strategier	6
Tiltak	10
Tiltaksoversikt	10
Tiltaksbeskrivelse	11
Organisering og oppfølging	18
Oppfølging av målsetningene	18
Vedlegg	19
Vedlegg 1 – Kunnskapsgrunnlag	19
Vedlegg 2 – Beskrivelse av medvirkningsprosess ...	31
Kilder	32

Sammendrag

De fleste ungdommer i Sandefjord deltar i organiserte fritidsaktiviteter eller har en aktiv egenorganisert fritid. Noen ungdommer er imidlertid utsatt for barrierer for å delta i organisasjonslivet. I kombinasjon med andre faktorer som svak tilknytning til skole og andre sosiale fellesskap, kan dette øke risikoen for å søke mot negative fellesskap. Dette kan svekke tilhørigheten til samfunnet ytterligere.

De vanligste barrierene for å delta i fritidsaktiviteter er økonomiske kostnader, mangel på transport, manglende tilrettelegging for funksjonsnedsettelse, mangel på informasjon og organisering/profesjonalisering av tilbud.

Med *Helhetlig plan for fritidsaktiviteter for ungdom* vil Sandefjord kommune bidra til at fritiden blir positiv for utsatte ungdomsgrupper og at Sandefjord samlet sett har et tilstrekkelig ungdomsvennlig fritidsmiljø.

Planen har som formål å sikre ungdom like muligheter for deltakelse i fritidsaktiviteter uavhengig av demografiske forskjeller, søke å gi en samlet oversikt over eksisterende tilbud for målgruppen, og hvordan de ulike aktørene kan arbeide sammen for å gi et best mulig tilbud til hele ungdomsgruppen. Målgruppe for tiltakene i planen er ungdom under 18 og unge voksne.

Planens målsetninger er basert på FNs bærekraftsmål, kommunens overordnede samfunns mål og Fritidserklæringen, og er som følger:

Målsetning 1

Ungdom i Sandefjord har mulighet til å delta i minst én organisert fritidsaktivitet uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn.

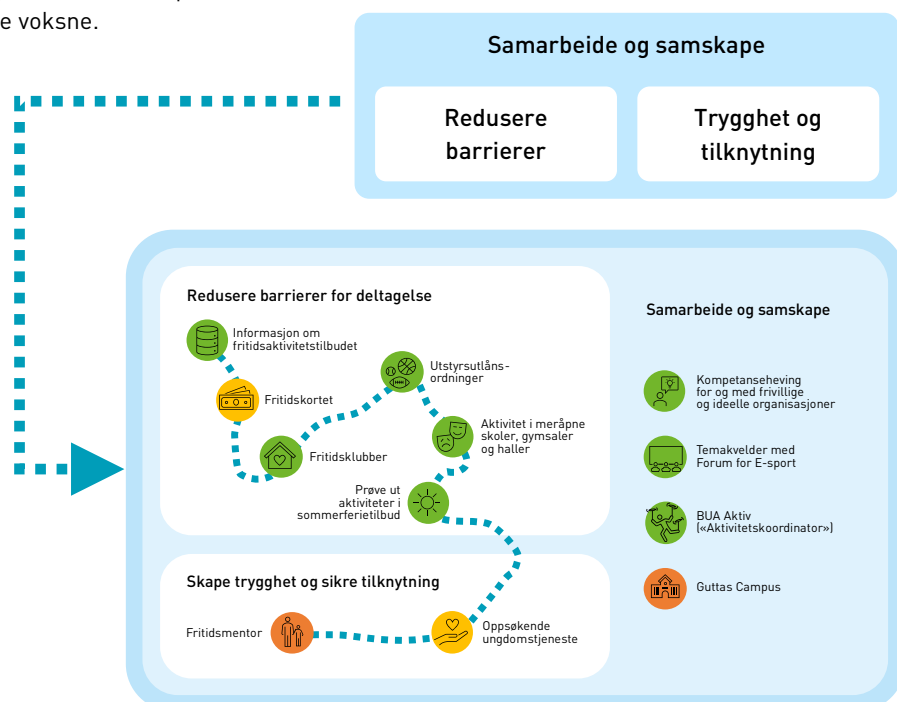
Målsetning 2

Ungdom i Sandefjord har gode og trygge nærmiljø med attraktive fritidstilbud og fritidsarenaer.

Med utgangspunkt i kunnskapsgrunnlaget er det formulert tre strategier for å nå målene:

1. Redusere barrierer for deltagelse
2. Skape trygghet og sikre tilknytning
3. Samarbeide og samskape

Samarbeide og samskape er en egen strategi, samtidig som det er et overordnet og nødvendig aspekt ved de to andre strategiene. Strategiene operasjonaliseres gjennom en kombinasjon av tiltak. Modellen under viser en forenklet fremstilling av sammenhengen mellom strategier og tiltak i planen.

Innledning

Kommunestyret i Sandefjord vedtok i møte 28.10.21, sak 118/21 «Helhetlig plan for uorganisert ungdom», at det skulle utarbeides en helhetlig plan for uorganisert ungdom, og at arbeidet organiseres som et prosjekt med en egen prosjektgruppe.

Formålet med planen er å sikre ungdom like muligheter for deltakelse i fritidsaktiviteter uavhengig av demografiske forskjeller, søke å gi en samlet oversikt over eksisterende tilbud for målgruppen, samt hvordan de ulike aktørene kan arbeide sammen for å gi et best mulig tilbud til hele ungdomsgruppen. Målgruppe for tiltakene i planen er ungdom under 18 og unge voksne.

I etterkant har det blitt behandlet flere saker knyttet til arbeidet med «Helhetlig plan for uorganisert ungdom». Det er avholdt muntlige orienteringer, og navnet på planen er endret til «Helhetlig plan for fritidsaktiviteter for ungdom» (KIF-sak 047/22).

Planen ivaretar imidlertid den opprinnelige intensjonen med begrepet «uorganisert ungdom», som her forstås som ungdom som står utenfor det organiserte fritidstilbudet og som er utsatt for ulike risikofaktorer for å havne i utenforskap. I bred forstand handler utenforskap om å stå utenfor ulike arenaer eller fellesskap i samfunnet.

En betegnelse av ungdom som «utsatt for noe», retter søkelyset mot omgivelsene og miljøet, i stedet for mot individet som bærer av egne problemer. Utsatte ungdomsgrupper er imidlertid ikke en ensartet kategori. De kan ha en oppvekst med enkeltstående eller kombinasjoner av risikofaktorer. Utsatt ungdom defineres av Arbeidsforskningsinstituttet som ungdom «... som av helsemessige eller andre forhold (som for eksempel rus, lærevansker, utviklingshemming, funksjonshemming, mental uhelse, utfordrende lokalgeografi, belastende lokalmiljø, omsorgssvikt, lavinntekt eller annet), har vansker med å delta i og fullføre skole, som sliter med å finne og beholde en jobb, eller som ikke finner fellesskaper i lokalsamfunnet som de føler seg hjemme i»¹.

Med denne planen vil Sandefjord kommune bidra til at fritiden blir positiv for utsatte ungdomsgrupper, samt at Sandefjord samlet sett har et tilstrekkelig ungdomsvennlig fritidsmiljø.

Barnekonvensjonens artikkel 3.1 har vært et overordnet førende prinsipp i utarbeidelsen av planen:

«Art. 3.1. Ved alle handlinger som berører barn ... skal barnets beste være et grunnleggende hensyn».

Ungdommens oppvekst- og fritidsmiljø

Ungdomstiden er en viktig – og vanskelig – periode i livet. Det er en tid hvor det skjer flere fysiske, psykiske og sosiale endringer, og der det skal gjøres betydningsfulle valg for fremtiden. Det er også perioden hvor grunnlaget for god helse og livskvalitet legges.

De viktigste arenaene for å fremme psykisk helse og livskvalitet for barn og unge er hjemmet, barnehage, skole, fritidsaktiviteter og nærmiljøet². Etter hvert som ungdommen blir eldre, får arenaer utenfor familien og hjemmet, som skole, fritidsarenaer og venner, større betydning for identitetsutvikling, sosial tilhørighet og psykisk og fysisk helse³.

Folkehelsemeldingen (2018–2019) peker på gode nærmiljø som en grunnleggende forutsetning for god helse, livskvalitet og oppvekst. Gode nærmiljø kjennetegnes av at de oppleves som trygge, har gode og inkluderende møteplasser og kultur- og fritidstilbud med rom for samvær, utfoldelse og vennskap. Gode fritidstilbud som er tilgjengelige for alle, kan bidra til utjevning av sosiale forskjeller⁴.

¹ Frøyland, m.fl., 2022

² Helsedirektoratet, 2016

³ Kulturdepartementet, 2021

⁴ Folkehelseinstituttet, 2020

Betydningen av fritidsaktiviteter i oppveksten

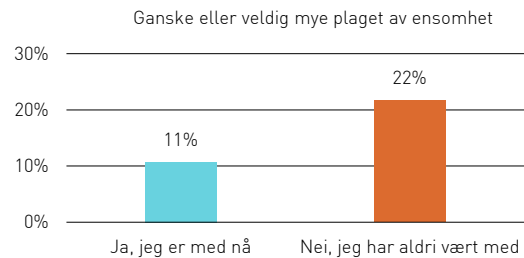
Ungdoms fritid kan være både byggende og forebyggende. Kultur- og fritidsaktiviteter står sentralt i Sandefjord kommunes arbeid med forebyggende og byggende arbeid for befolkningen generelt og for barn og unge spesielt.

Deltagelse i fritidsaktiviteter er en viktig bidragsyter til en god oppvekst. På fritidsarenaer får barn og unge mulighet til å utvikle vennskap, sosiale nettverk og sosiale ferdigheter⁵. De får mulighet til å gjøre noe sammen med andre, oppleve mestring, være en del av et fellesskap, etablere vennskap med jevnaldrende og samhandle med trygge voksne.

Deltagelse i fritidsaktiviteter er også viktig for god fysisk og psykisk helse⁶. Deltagelse i fritidsorganisasjoner kan ha en forebyggende effekt på ensomhet, utenforskap, og risikoferd som for eksempel rusmisbruk⁷. Flere studier viser at deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter korrelerer positivt med for eksempel skoleprestasjoner⁸.

Fritidsorganisasjonene er sentrale mestringsarenaer utover de formelle oppvekstarenaene som barnehage og skole⁷. Her kan ungdommen praktisere ferdigheter som samarbeid, kommunikasjon, målrettet arbeid og problemløsning⁹. Dette er ferdigheter som er viktige i utdanning, arbeid og deltagelse i samfunnet.

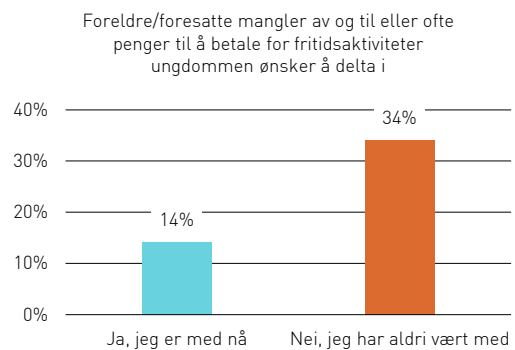
Barn og unge som ikke har mulighet til å delta i fritidsaktiviteter kan gå glipp av de mange fordelene ved å delta på denne arenaen. Ved analyse av datasettet fra Ungdata-undersøkelsen i Sandefjord 2021, finner vi stor forskjell i opplevd ensomhet mellom ungdom som deltar i fritidsorganisasjon og ungdom som aldri har deltatt (figur 1)¹⁰. Statistikken må tolkes med forsiktighet. Det er ikke grunnlag for å si at deltagelse i fritidsorganisasjoner er årsaken til forskjellen i opplevd ensomhet.

Figur 1: Andel ungdomsskole- og videregående elever i Sandefjord som opplevde å være ganske mye eller veldig mye plaget av ensomhet siste uken, fordelt på ungdom som er med i fritidsorganisasjon nå og som aldri har vært med i fritidsorganisasjon. Ungdata 2021.

Fra Ungdata-undersøkelsen finner vi at halvparten (51 %) av ungdoms- og videregående skoleelever i Sandefjord var med i fritidsorganisasjon i 2021. Det er imidlertid en tydelig sosial forskjell i deltagelsen, hvor 60 % av elever med høy sosioøkonomisk bakgrunn deltar, mot 28 % med lav sosioøkonomisk bakgrunn (se kunnskapsgrunnlaget for definisjon på sosioøkonomisk bakgrunn).

Sammenlignet med ungdom som er med i fritidsorganisasjon i dag, opplever over dobbelt så mange av ungdom som aldri har vært med i fritidsorganisasjon at foreldre/foresatte mangler penger til å betale for fritidsaktiviteter de ønsker å delta i (figur 2).

Figur 2: Andel ungdomsskole- og videregående elever i Sandefjord som av og til eller ofte opplevde at foreldre eller foresatte manglet penger til å betale for fritidsaktiviteter de ønsket å delta i, fordelt på ungdom som er med i fritidsorganisasjon nå og som aldri har vært med i fritidsorganisasjon. Ungdata 2021.

⁵ Helsedirektoratet, 2016

⁶ Folkehelseinstituttet, 2018

⁷ Helsedirektoratet, 2021

⁸ Bakken m.fl., 2016

⁹ Barne- og likestillingsdepartementet, 2009

¹⁰ Datamaterialet er basert på en ungdataundersøkelse, gjennomført av NOVA i samarbeid med de regionale kompetansesentrene for rusfeltet (KORUS). Ungdata er finansiert over statsbudsjettet gjennom tilskudd fra Helsedirektoratet. NOVA er ikke ansvarlig for analyser eller fortolkninger av resultatene.

I tillegg til sosioøkonomisk bakgrunn, vet vi fra forskning at det er ulikhet i deltakelse blant enkelte grupper ungdom. Ungdom med funksjonsnedsettelse, ungdom med innvandrerbakgrunn, og da særlig jenter med innvandrerbakgrunn, deltar i mindre grad i fritidsaktiviteter enn andre¹¹.

Å ikke delta i organiserte fritidsaktiviteter er ikke et problem i seg selv. Mange ungdommer lever meget aktive og sosiale liv hvor de organiserer fritidsaktiviteter på egenhånd. Det er imidlertid noen ungdommer som ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter, og som i tillegg har svak eller ingen tilknytning til skole og det sosiale fellesskapet. Uten gode nettverk og sosial støtte øker risikoen for at disse ungdommene kan søke mot negative fellesskap¹³. Dette kan svekke tilhørigheten til samfunnet ytterligere.

Mer om ...

Organiserte fritidsaktiviteter

Organiserte fritidsaktiviteter brukes som samlebetegnelse på regelmessige fritidsaktiviteter ledet eller initiert av voksne¹². Ofte har aktivitetene en inngangsbillett i form av kontingent eller treningsavgift, og frivillig innsats fra foreldre.

Fritidsaktiviteter i regi av idrettslag, musikkorps, kor og orkester, speider og hobbyklubber i tillegg til politiske ungdomspartier og religiøse foreninger er de vanligste organiserte fritidsaktivitetene i Norge.

Mer om ...

Egenorganiserte fritidsaktiviteter

Egenorganiserte fritidsaktiviteter er aktiviteter initiert på egen hånd eller sammen med venner på arenaer som er mindre formelle og voksenstyrt¹⁴.

Egenorganisert eller *selvorganisert* aktivitet krever ofte tilrettelegging og utøverne tar selv ansvar for å utforme og gjennomføre aktiviteten. TVERGA er ressurscenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge. De skiller mellom *tradisjonell* og *ikke-tradisjonell* egenorganisert aktivitet.

Tradisjonell egenorganisert aktivitet omfavner aktiviteter som alltid har vært en del av den norske bevegelseskulturen (som for eksempel ski, løping, sykling og friluftsliv generelt), samt de fleste konkurranseidrettene som fotball, håndball, svømming, sykling osv.

Med ikke-tradisjonell egenorganisert aktivitet regnes for eksempel tricking, kiting, skating, elvepadling, parkour, klatring, yoga, surfing, street/break dance, og er gjerne aktiviteter hvor konkurranseaspektet ofte tones ned og det er mindre behov for en trener.

¹¹ Jacobsen m.fl., 2021

¹² Seland & Andersen, 2020

¹³ Folkehelseinstituttet, 2020

¹⁴ TVERGA, 2021

Foto: Pexels/Olía Danilevic

Mål og strategier

Målsetninger

Kommuneplanen er det øverste styringsdokumentet i kommunen og danner grunnlag for annen planlegging. Den overordnede planen skal gi retning til utviklingen, og andre planer skal bidra til å gjennomføre målene den setter. Sandefjord kommune har FNs bærekraftsmål som retning for innbyggernes hverdag nå og i fremtiden. Kommuneplanens samfunnsdel har overordnede samfunns mål som bidrar til å nå bærekraftmålene. Under følger en oversikt over hvilke av bærekraftmålene og kommunens overordnede samfunns mål som denne planen bidrar til å nå.

<p>3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET</p> 	<p>10 MINDRE ULIKHET</p> 	<p>11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN</p> 	<p>17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE</p>
<p>BÆREKRAFTSMÅL 3:</p> <p>Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle uansett alder.</p> <p>KOMMUNENS OVERORDNEDE SAMFUNNSMÅL:</p> <p>Sikre innbyggernes tilgang til mange ulike arenaer for fysisk og kulturell aktivitet og rekreasjon hele året.</p> <p>Barn med et vanskelig utgangspunkt klarer seg bedre som voksne.</p>	<p>BÆREKRAFTSMÅL 10:</p> <p>Redusere ulikhet i og mellom land.</p> <p>KOMMUNENS OVERORDNEDE SAMFUNNSMÅL:</p> <p>Innbyggerne opplever trygghet og tilhørighet, og muligheter til å bidra i samfunnet.</p> <p>Styrke frivilligheten som viktige samarbeidspartnere for å sikre deltagelse, utvikling og mangfold i lokalmiljøene.</p> <p>Bidra til at hele befolkningen kan ta del i kultur- og fritidstilbudene, enten som deltagere eller publikum.</p>	<p>BÆREKRAFTSMÅL 11:</p> <p>Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige.</p> <p>KOMMUNENS OVERORDNEDE SAMFUNNSMÅL:</p> <p>Stimulere til et mangfoldig kultur- og fritidstilbud i samarbeid med frivillige organisasjoner og lokal kulturnæring.</p>	<p>BÆREKRAFTSMÅL 17:</p> <p>Styrke gjennomføringsmidlene og fornye (globale) partnerskap for bærekraftig utvikling.</p> <p>KOMMUNENS OVERORDNEDE SAMFUNNSMÅL:</p> <p>Videreutvikle samarbeidet med innbyggerne og andre aktører for å nå framtidige mål.</p>

Helhetlig plan for fritidsaktiviteter for ungdom har følgende målsetninger:

Målsetning 1

Ungdom i Sandefjord har mulighet til å delta i minst én organisert fritidsaktivitet uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn.

Målsetning 2

Ungdom i Sandefjord har gode og trygge nærmiljø med attraktive fritidstilbud og fritidsarenaer.

Målsetningene er basert på beskrivelsen av formålet med planen, kommunens overordnede samfunns mål og Fritidserklæringen.

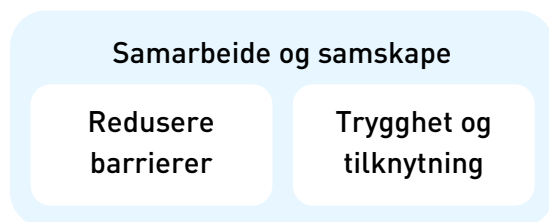
Strategier

Det utarbeidet tre strategier for å nå målsetningene:

- 1) *Redusere barrierer for deltagelse*
- 2) *Skape trygghet og sikre tilknytning*
- 3) *Samarbeide og samskape*

Vi må som samfunn *samarbeide* om å *reduere barrierer* for deltagelse i fritidsaktiviteter, og vi må *samarbeide om og samskape* tiltak for å *skape trygghet* i nærmiljøet og sikre at ungdommer opplever en *tilknytning* til fritidsaktiviteter og lokalsamfunnet.

Samarbeide og samskape er en egen strategi, samtidig som det er et overordnet og nødvendig aspekt med de to andre strategiene. Dette kan visualiseres slik:

Strategiene er hovedsakelig basert på modellen *Veien til inkludering i fritidstilbud* fra Rambøll-rapporten *Inkludering gjennom organiserte fritidsaktiviteter*¹⁵ og de overordnede samfunns målene i kommuneplanen.

¹⁵ Rambøll, 2019

Tiltaksutforming

Strategiene operasjonaliseres gjennom en kombinasjon av ulike tiltak med en bred tilnærming. Universelle tiltak rettet mot hele ungdomsbefolkningen på arenaer som omfatter alle, og målrettet innsats mot risikogrupper som trenger tilpasset oppfølging.

Når tiltak skal utformes innen folkehelsearbeid, anbefaler Helsedirektoratet brede, befolkningsrettede tiltak, i tillegg til tiltak spesifikt rettet mot høyrisikogrupper¹⁶.

En viktig grunn til det er det som kalles forebyggingsparadokset, som innebærer at den totale folkehelseeffekten av et forebyggende tiltak ofte er minst der problemene er størst.

Universelle tiltak har ofte størst effekt der de trengs mest, og kan derfor, paradoksalt nok, ofte være den beste måten å nå risikogruppene på. I tillegg virker de mindre stigmatiserende og bidrar ofte til å forebygge at personer ekskluderes og havner i utsatte grupper.

Det anbefales derfor en balanse mellom målrettede og universelle tiltak, og at målrettingen gjøres med omhu.

Mer om ...

Forebyggingsnivåer

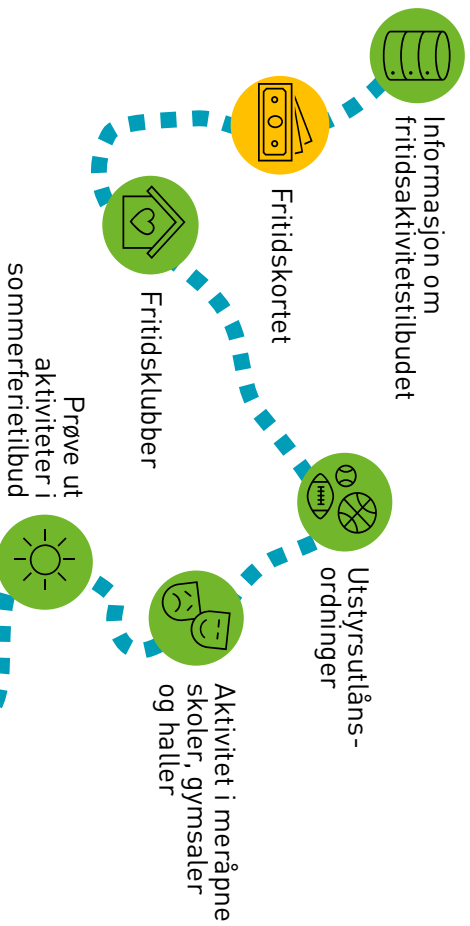
Forebyggende tiltak blir ofte inndelt i tre nivåer:

- Universell forebygging er tiltak som retter seg mot alle i en populasjon, uten å skille mellom risikogrupper og individer.
- Selektiv forebygging er tiltak som rettes mot risikogrupper og/eller risikosituasjoner.
- Indikativ forebygging er tiltak som rettes mot enkeltpersoner hvor risikofaktorer og/eller konkrete problemer er observert eller opplevd.

¹⁶ Helsedirektoratet, 2016

Helhetlig plan for fritidsaktiviteter for ungdom

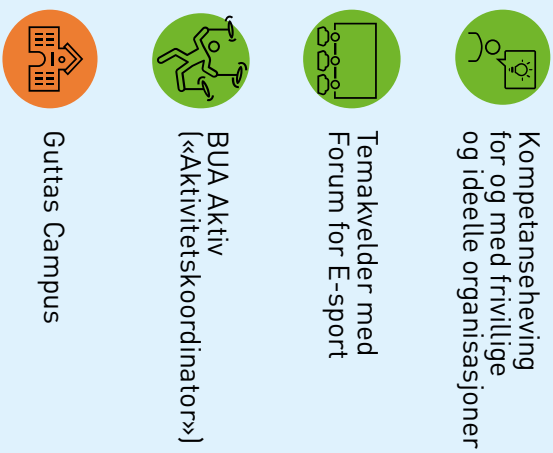
Redusere barrierer for deltakelse

Skape trygghet og sikre tilknytning

Samarbeide og samskape

Tiltak

Administrative og økonomiske konsekvenser

Saksframlegget til planforslaget viser et forslag til finansiering av tiltakene innenfor eksisterende rammer.

Kommunalområdet som nevnes først har hovedansvar for oppfølging og gjennomføring, samt samordning og samhandling med andre relevante aktører/sectorer.

Tiltaksoversikt

Tiltak 1	Videreføre driftstilskudd til fritidsklubber og ungdomslag <i>Kultur, idrett og fritid</i>
Tiltak 2	Videreføre Fritidskortet <i>Kultur, idrett og fritid</i>
Tiltak 3	Videreføre og videreutvikle sommerferietilbud <i>Kultur, idrett og fritid</i>
Tiltak 4	Etablere driftstilskudd til BUA Aktiv («aktivitetskoordinator») <i>Kultur, idrett og fritid</i>
Tiltak 5	Videreføre og sikre utstyrsutlånssentraler <i>Kultur, idrett og fritid</i>
Tiltak 6	Legge til rette for lavterskel aktivitetstilbud i meråpne skoler og gymsaler/haller <i>Kultur, idrett og fritid</i> <i>Kunnskap, barn og unge</i> <i>Miljø og plan</i>
Tiltak 7	Videreutvikle og markedsføre oversikt over fritidsaktivitetstilbudet <i>Kultur, idrett og fritid</i> <i>HR og utvikling</i>
Tiltak 8	Etablere en oppsøkende ungdomstjeneste (OUT) <i>Kunnskap, barn og unge</i> <i>Kultur, idrett og fritid</i>
Tiltak 9	Etablere en fritidsmentorordning <i>Kultur, idrett og fritid</i>
Tiltak 10	Legge til rette for temakvelder og etablere Forum for E-sport <i>Kultur, idrett og fritid</i>
Tiltak 11	Tilby kompetanseheving for og med frivillige og ideelle organisasjoner <i>Kultur, idrett og fritid</i> <i>Kunnskap, barn og unge</i> <i>Helse, sosial og omsorg</i>
Tiltak 12	Tilby plasser hos Guttas Campus <i>Kunnskap, barn og unge</i> <i>Kultur, idrett og fritid</i>

Tiltaksbeskrivelse

Tiltak 1

Videreføre driftstilskudd til fritidsklubber og ungdomslag

Kultur, idrett og fritid

På oppdrag fra Helsedirektoratet, utarbeidet NOVA i 2021 en rapport om fritidsklubber i det lokale folkehelsearbeidet¹⁹. For å fremme psykisk helse og styrke barn og ungdoms deltagelse i lokalsamfunnet, anbefales det i denne rapporten at fritidsklubber skjerms for kommunale budsjettkutt. En ekspertgruppe nedsatt av Barne- og likestillingsdepartementet i 2009, påpeker i sin rapport at ungdomsarbeid er krevende arbeid, i et konstant skiftende ungdomskulturelt landskap, hvor det må være tillatt å prøve og feile uten at man risikerer å miste ressurser dersom noe feiler²⁰. Rapporten påpeker også at gode bysentrale ungdomstiltak kan ha en direkte kriminalitetsforebyggende funksjon. Fritidsklubbene i Sandefjord er eksempler på slike ungdomstiltak.

Nasjonale medvirkningsprosesser med ungdom finner at ungdom ønsker lavterskel møteplasser hvor man kan være med venner uten at det er organisert aktivitet^{21,22}. Også i Sandefjord kommer dette ønsket frem i medvirkningsprosesser med ungdom. Redd Barna peker på fritidsklubbene som eksempel på et slikt tilbud²³. Ungdom ser på fritidsklubb som et sted å være seg selv, uten å måtte prestere eller konkurrere. Fritidsklubben er åpen for alle, uten krav om forkunnskaper eller press om å «satse».

Fritidsklubber har både en forebyggende og helsefremmende funksjon, og har en essensiell rolle i folkehelsearbeidet i Sandefjord. Forskning på fritidsklubber i Norge finner at fritidsklubber har mulighet til å legge til rette for et godt oppvekstmiljø for både gjennomsnittsungdom og utsatt ungdom, og ikke minst har klubbansatte generelt en mulighet for å få sistnevnte gruppe i tale¹⁹.

Sandefjord kommune bevilger tilskudd til drift av fritidsklubbene. Den faste, kommunale støtten har som formål å bidra til en grunnfinansiering. De faste tilskuddene bidrar til å sikre en kontinuitet og forutsigbarhet og bidrar derfor til å gi aktørene et fundament for langsiktig arbeid.

Samarbeid og samskaping: Kommunens rolle som tilrettelegger og støttespiller er viktig, og samarbeid og samskaping med fritidsklubbene og frivilligheten er essensielt for å skape aktivitet og møteplasser i nærmiljøene.

Mer om ...

Fritidsklubber

Med fritidsklubb menes her alle typer fritidssenter, fritidshus, ungdomskafe, ungdomsklubb, ungdomshus, mediesenter og aktivitetshus.

Fritidsklubber er åpne fritidstilbud som skiller seg fra andre aktiviteter ved at det ikke tilbys en spesifikk aktivitet, og at det ikke kreves et formelt medlemskap eller at deltakerne skal ha bestemte ferdigheter.

Det er en økende oppmerksomhet om at fritidsklubben har en positiv betydning for folkehelsen. Fritidsklubber når i større grad enn andre fritidstilbud ut til ungdom som er risikoutsatte på ulike vis^{17,19,23}. Klubbene bidrar til å utjevne sosiale forskjeller, og mange klubber jobber aktivt med å motvirke marginalisering av barn og unge som er berørt av fattigdomsproblematikk¹⁸.

Ungdom som går ofte på fritidsklubb rapporterer om sterkere vennerelasjoner sammenliknet med ungdom som ikke går på fritidsklubb¹⁷. Dette kan indikere at fritidsklubber er egnet som arena til å motvirke ensomhet²¹.

Nasjonale undersøkelser finner at ungdom med lavere nivå av sosioøkonomiske ressurser i hjemmet bruker fritidsklubbtilbud langt oftere enn ungdom med mye ressurser¹⁹. I Ungdata 2021 finner vi at i Sandefjord er det derimot ikke noen forskjell i deltagelse på fritidsklubber mellom ungdom fra lav, middels og høy sosioøkonomisk bakgrunn (se mer i kunnskapsgrunnlag).

¹⁷ Seland & Andersen, 2020

¹⁸ Helse- og omsorgsdepartementet, 2015

¹⁹ Velferdsforskningsinstituttet NOVA, 2021

²⁰ Barne- og likestillingsdepartementet, 2009

²¹ Helsedirektoratet, 2016

²² Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2020

²³ Redd Barna, 2021

Forslag på resultatindikator: Antall besøkende, åpningsdager, åpningstider. Det vil bli lagt frem en samlet rapportering for samtlige ungdomstiltak som mottar kommunalt tilskudd årlig fra 2023. Rapporteringen av ungdomstiltakene blir lagt frem for hovedutvalg for KIF.

Økonomi: Beløp i hele 1 000 kr

2023	2024	2025	2026
4 229	4 312	4 312	4 312

Tidspunkt: Løpende

Tiltak 2

Videreføre Fritidskortet

Kultur, idrett og fritid

Økonomiske støtteordninger kan bidra til inkludering og utjevning av sosial ulikhet, og Helsedirektoratet påpeker at økonomiske barrierer for deltakelse kan reduseres ved at kommunen subsidierer kostnader knyttet til aktivitets- og fritidstilbud for barnefamilier med lav inntekt²⁴. Dette gir barn og unge i familier med lav inntekt mulighet til å delta i aktiviteter de ellers ikke hadde hatt råd til. Også Bufdir anbefaler økonomiske støtteordninger som tiltak for å forebygge eller dempe konsekvensene av fattigdom²⁵.

I Sandefjord tilbys i dag *Fritidskortet* som gir barn og unge gratis eller rabatterte tilgang til ulike fritidsaktiviteter. Ordningen skal sikre at barn og unge fra familier med svak økonomi får bedre muligheter til å delta i kultur- og fritidsaktiviteter. Fritidskortet kan tildeles barn og unge i alderen 2–18 år i familier med svak økonomi (ett kort pr. barn/ungdom). Det vurderes hvor mange kort familien får, men familier med flere barn kan tildeles flere kort. I 2022 hadde Sandefjord kommune 500 kort til utdeling. Alle kort for 2022 er utdelt, og NAV har ventelister (16 stk. per 11. november 2022). Etter politisk vedtak i november 2021, arbeider administrasjonen i Sandefjord kommune med en digital løsning for fritidskortet. Per oktober 2022 er det 35 familier som prøver ut pilotversjonen.

Samarbeid og samskaping: Fritidskortet er et samarbeid mellom private aktører, Sandefjord kommune og NAV.

Forslag på resultatindikator: Antall brukere/utdelte kort. Brukeres tilfredshet med ordningen.

Økonomi: Beløp i hele 1 000 kr

2023	2024	2025	2026
679	679	679	679

Tidspunkt: Løpende

Tiltak 3

Videreføre og videreutvikle sommerferietilbud

Kultur, idrett og fritid

Lek, læring og sosialisering med andre barn og unge i ferien kan bidra til å dempe de negative konsekvensene av å vokse opp i en familie med lav inntekt. Bufdir anbefaler ferietilbud som tiltak for å forebygge eller dempe konsekvensene av fattigdom²⁵. Målet med organiserte ferietilbud er å gi alle barn og unge gode opplevelser og muligheter til mestring. Det å delta på turer eller aktiviteter gir barn og unge viktige erfaringer og noe å snakke om etter ferien. En rapport fra Barne- og likestillingsdepartementet anbefaler kommuner å utvikle systematisk

²⁴ Helsedirektoratet, 2016

²⁵ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2019

samarbeid med idretts- og frilufsorganisasjoner om aktivitetsdager og ferieaktiviteter hvor barn og unge får anledning til å prøve ut forskjellige aktiviteter²⁶.

Sandefjord kommune har tidligere arrangert Sommerfjordskolen, og sommeren 2022 ble det organisert et sommerferietilbud hvor barn og ungdom kunne møte opp på ulike aktiviteter i regi av kommunen. Tilbudet ble kalt *SMRof22* og bestod av fire trygge voksne, og fire unge voksne som fikk tilgang på en varebil full av utstyr samt åpne haller og andre aktiviteter. Aktivitetene foregikk tre dager i uken mellom kl. 13.00–17.00. Det var 5–43 ungdommer hver gang som benyttet seg av muligheten, oftest i nedre delen av det antallet. Tilbakemeldinger fra ungdommen var at de satte pris på tilbudet. De trygge voksne oppsummerer det kort at det opplevdes viktig og godt for de som benyttet seg av aktivitetene.

Samarbeid og samskaping: Tilbudet bør organiseres som et samarbeid mellom alle kommunalområdene, hvor KIF har et overordnet og koordinerende ansvar. Frivilligheten bør inkluderes, og innholdet i tilbudet bør skapes sammen med ungdommen.

Forslag på resultatindikator: Antall besøkende, antall aktivitetsdager.

Økonomi: Beløp i hele 1 000 kr

2023	2024	2025	2026
300	300	300	300

Tidspunkt: Oppstart 2023

Tiltak 4

Etablere driftstilskudd til BUA Aktiv («aktivitetskoordinator»)

Kultur, idrett og fritid

Driftstilskudd til 100 % stilling til frivilligsentralene. Stillingen vil ivareta drift av utstyrsutlånsordningene (tiltak 5), og kan få et koordinerende ansvar knyttet til lavterskel aktivitetstilbud i meråpne skoler og gymsaler/haller (tiltak 6). Det kan også vurderes om stillingen kan få et redaktøransvar for oversikt av fritidstilbud (tiltak 7), og om stillingen skal ses i sammenheng med sommerferietilbud (tiltak 3).

Økonomi: Beløp i hele 1 000 kr

2023	2024	2025	2026
580	580	580	580

Tidspunkt: Fra 2023

Tiltak 5

Videreføre og sikre utstyrsutlånsentraler

Kultur, idrett og fritid

Ustyrsutlånsentraler er en viktig infrastruktur for at alle barn og unge skal kunne delta i ulike former for aktivitet. Ordningene er et lavterskeltilbud som låner ut utstyr for å redusere de økonomiske barrierene for deltakelse i fritidsaktiviteter, og anbefales av Bufdir for å forebygge eller dempe konsekvensene av å vokse opp i en familie med lav inntekt ved at barn og ungdom kan låne utstyr²⁷.

Sandefjord kommune har i dag utstyrsutlånsentral i Andebu, Stokke og Sandefjord som er eksternt finansiert gjennom Bufdir-midler.

²⁶ Barne- og likestillingsdepartementet, 2009

²⁷ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2019

Samarbeid og samskaping: Utstyrsutlåns-sentralene drives av frivilligsentralene. I Andebu og Sandefjord er ordningen tilknyttet BUA, mens i Stokke er ordningen et samarbeid med Kirkens Bymisjon.

Forslag på resultatindikator: Antall utlån

Økonomi: Se tiltak 4

Tidspunkt: Løpende

Tiltak 6

Legge til rette for lavterskel aktivitetstilbud i meråpne skoler og gymsaler/haller

Kultur, idrett og fritid

Kunnskap, barn og unge

Miljø og plan

I en rapport fra Barne- og likestillingsdepartementet anbefales kommuner/skoler og frivillige organisasjoner å samarbeide om «prøve-ut-aktiviteter» for å inkludere ungdom fra lavinntektsfamilier i fritidsaktiviteter²⁸. Helsedirektoratet råder kommunene til å tilby kommunale lokaler til gratis utlån for lag og foreninger som har aktiviteter for barn og unge²⁹. I regjeringens samarbeidsstrategi for barn og unge i lavinntektsfamilier, oppfordres kommunene til å gjøre ledige lokaler på kveldstid og i helger, tilgjengelige for frivilligheten der det er behov lokalt³⁰. I dialog med ungdom i Sandefjord kommer det frem et ønske om et organisert aktivitetstilbud hvor ungdommene kan drive aktiviteter uten prestasjonspress. I forbindelse med PS-053/22 «Prosjekt trygge voksne – Forslag til tiltak knyttet til forebygging av utfordrende ungdomsmiljøer i Sandefjord», uttaler Ungdomsrådet at de «... ønsker at åpen hall og meråpen skole skal prioriteres i kommunedirektørens vurdering.»

Tiltaket bør ses i sammenheng med tiltak 6 fra handlingsplan Aldersvennlig Sandefjord: «Vurdere hvordan kommunale bygg kan tilgjengeliggjøres for innbyggerne. Spesielt vurdere hvordan skolelokaler kan benyttes utenom skolens åpningstid».

Samarbeid og samskaping: I Sandefjord er det igangsatt to prosjekter som dreier seg om utvidede åpningstider på skolen som det går an å samarbeide med. Breidapuls fra Breidablikk ungdomsskole og Aktiv Varden som er et fritidstilbud på Varden ungdomsskole. Begge er lavterskel tilbud til elever umiddelbart etter skolen i alderstrinnet 13–16 år (8.–10. trinn). Det er trygge voksne til stede og man ønsker å nå et bredt spekter av ungdom med forskjellige aktiviteter og aktivitetskurs.

Tilbudet bør være et samarbeid mellom kommunen, idretts- og kulturrådet og frivilligheten. Medvirkning fra ungdom i lokalmiljøet vil være sentralt i utarbeidelse og utvikling av tilbudet.

Forslag på resultatindikator: Antall besøkende

Økonomi: Beløp i hele 1 000 kr

2023	2024	2025	2026
550	550	550	550

Tidspunkt: Oppstart 2023

²⁸ Barne- og likestillingsdepartementet, 2009

²⁹ Helsedirektoratet, 2016

³⁰ Barne- og familiedepartementet, 2020

Tiltak 7

Videreutvikle og markedsføre oversikt over fritidsaktivitetstilbudet

Kultur, idrett og fritid

HR og utvikling

Mangel på informasjon om aktiviteter er en barriere for deltakelse³¹. For å stimulere til aktivitet og deltagelse blant barn og unge, anbefaler Helsedirektoratet kommuner å sørge for god og målrettet informasjon om tilgjengelige fritidsaktiviteter. Videre anbefales det at informasjonen bør oversettes til flere språk for å hindre at kulturelle barrierer oppstår. Kommuner rådes også til å jobbe aktivt med å gjøre arenaer i nærmiljøet kjent blant barn og unge og deres foreldre. Kampanjer på sosiale medier er en måte dette kan gjøres på.

Oversikten over fritidsaktivitetstilbudet kan videreutvikles med utgangspunkt i dagens oversikt som finnes på Sandefjord kommunes nettsider.

Samarbeid og samskaping: Videreutvikling og markedsføring av oversikten kan skje i et samarbeid mellom KIF og HRU. Frivillighetsentralene og privat næringsliv er også potensielle samarbeidspartnere.

Ungdomsmedvirkning bør være en sentral del av utviklingsarbeidet.

Forslag på resultatindikator: Trafikk på nettside/app (for eksempel sidevisninger, besøkstall og unike brukere). Kjennskap til oversikten (for eksempel ved Kulturbrukerundersøkelsen).

Økonomi: Beløp i hele 1 000 kr

2023	2024	2025	2026
202	Innen rammen	Innen rammen	Innen rammen

Tidspunkt: Oppstart 2023

Tiltak 8

Etablere en oppsøkende ungdomstjeneste (OUT)

Kunnskap, barn og unge

Kultur, idrett og fritid

I en rapport fra Barne- og likestillingsdepartementet anbefales det at oppsøkende arbeid og miljøarbeid brukes aktivt for å inkludere ungdom som er utsatte eller i marginale posisjoner inn i fritidsaktiviteter³².

En oppsøkende ungdomstjeneste er tilgjengelig for all ungdom, men har som hovedmål å komme i kontakt med, og drive forebyggende arbeid blant risikoutsatt ungdom – de som ikke har kontakt med, eller ikke i tilstrekkelig grad nås av andre hjelpeinstanser eller fritidstilbud. Tjenesten har tre kjerneoppgaver:

1. Oppsøke og bygge relasjoner til utsatt ungdom
2. Støtte, styrke og etablere ungdoms tillit og kontakt med tjenester og nettverk som er av betydning for dem
3. Samle og formidle kunnskap om utviklingstrekk blant utsatt ungdom.

Dette er et langsiktig tiltak hvor en jobber målrettet i nærmiljøene og bygger relasjoner til ungdom utenfor kontortid og skoletid. En oppsøkende ungdomstjeneste skal bygge tillit og være et viktig bindeledd mellom utsatte unge og øvrig hjelpeapparat. Tilstrekkelig bemanning og ressurser til systematisk og kontinuerlig arbeid er en viktig forutsetning for å få til dette.

Samarbeid og samskaping: Tjenesten kan for eksempel ha base på ungdomsskoler og/eller fritidsklubber. Det er avgjørende å samarbeide med eksisterende tilbud som fritidsklubber, ungdomslag, NAV ungdom,

³¹ Helsedirektoratet, 2016

³² Barne- og likestillingsdepartementet, 2009

Mulighetshuset, Oppfølgingstjenesten (OT), psykisk helse og rus (PHR), helsestasjon for ungdom, barne-, ungdoms- og videregående skoler, politiets forebyggende enhet og barnevernstjenesten.

Økonomi: Beløp i hele 1 000 kr

2023	2024	2025	2026
1 000	1 360	1 360	1 360

Tidspunkt: Forberedelser i starten av 2023, med mål om å være operasjonelle innen siste halvdel av 2023.

Tiltak 9

Etablere en fritidsmentorordning

Kultur, idrett og fritid

For noen ungdommer er det behov for støtte til deltakelse i fritidsaktiviteter. En fritidsmentor er en trygg voksen som veileder og støtter inn i økt aktivitet. Dette innebærer å finne fram til en passende aktivitet, involvere ungdommene i aktiviteten ut fra forutsetningene hver enkelt har og bidra til at erfaringene blir meningsfulle for de unge. Dette kan samlet sett sikre en tilknytning til fritidsaktivitetene.

Utenforskapkommisjonen i Stavanger kommune anbefaler at mentorordninger benyttes i større grad for å forebygge utenforskap³³. I en rapport fra Barne- og likestillingsdepartementet påpekes viktigheten av å legge til rette for – og støtte – utsatte ungdommer inn i fritidsaktiviteter, og at det kan være nødvendig å veilede de unge gjennom en slik prosess³¹. Bufdir anbefaler også lignende ordninger som eksempel på tiltak for å forebygge eller dempe konsekvensene av fattigdom for barn og unge³⁴.

Fritidsmentor i Stavanger kommune er en potensiell mentorordning som kan vurderes implementert.

Fritidsmentor er et forebyggende tilbud som retter seg mot risikoutsatt barn og ungdom som ikke deltar i fritidsaktiviteter, hvor mentoren er den trygge stabile voksne som hjelper barnet inn i fritidsaktiviteter sammen med foreldrene – etter hvert er målet at foreldrene tar mer over og mentor trekker seg mer ut. Det finnes også andre ordninger kommunen kan trekke inspirasjon fra, blant annet Rocket Man i Porsgrunn.

Samarbeid og samskaping: Det finnes ulike driftsmodeller som kan utredes. Ideelle organisasjoner, frivilligheten, kommunen ved NAV, Tenk sammen, barnevernstjenesten og SLT er potensielle samarbeidspartnere.

Forslag på resultatindikator: Antall mentorer, antall brukere.

Økonomi: Tiltaket forutsetter ekstern finansiering. Et grovt anslag basert på tilbud i andre kommuner tilsier ca. 1,5 mill. kr per år ved inkludering av mellom 15–20 barn.

Tidspunkt: Vurdering av konsept og organisering i løpet av 2023, med mål om eventuell drift innen 2024.

Tiltak 10

Legge til rette for temakvelder og etablere Forum for E-sport

Kultur, idrett og fritid

Sandefjord kommune skal bli ledende innen E-sport, og det betyr å tilby et så bredt tilbud som mulig. Det er utarbeidet forslag til strategier, jfr. KIF-sak 041/22. Tiltak knyttet til E-sport vurderes ved den årlige rulleringen av temaplanene for bibliotek, kultur, og idrett og fysisk aktivitet.

Samarbeid og samskaping: Opprette samarbeid mellom KIF og aktuelle aktører innenfor E-sport/gaming om ulike temakvelder/-helger relatert til digital ungdomskultur. Etablere Forum for E-sport i

³³ Stavanger kommune, 2022

³⁴ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2019

samarbeid med Idrettsrådet. Kommunens rolle som tilrettelegger og støttespiller i tiltaket er viktig, samt å samarbeide og være i dialog med det lokale idretts- og kulturlivet, fritidsklubbene, fylkeskommunen og andre aktuelle aktører.

Forslag på resultatindikator: Antall gjennomførte temakvelder, antall besøkende.

Økonomi: Tiltaket krever ekstern finansiering.

Tidspunkt: Oppstart i løpet av 2023

Tiltak 11

Tilby kompetanseheving for og med frivillige og ideelle organisasjoner

Kultur, idrett og fritid

Kunnskap, barn og unge

Helse, sosial og omsorg

Kommunens ansatte har mye kunnskap og kompetanse som frivillige og ideelle organisasjoner kan dra nytte av. I nettverksfora med organisasjoner har det kommet frem et ønske om mulighet for kurs/foredrag om ulike temaer. Ideelle organisasjoner og frivillige lag og foreninger arrangerer ofte temakvelder for sine ansatte og frivillige, hvor ansatte fra kommunen kan stille med sin kunnskap.

Forslag på resultatindikator: Antall gjennomførte kurs/temakvelder, antall deltagere.

Økonomi: Innen rammen

Tidspunkt: Oppstart i løpet av 2023

Tiltak 12

Tilby plasser hos Guttas Campus

Kunnskap, barn og unge

Kultur, idrett og fritid

Guttas Campus er et dansk konsept (DrengeAkademiet), hvor Guttas Campus AS eier rettighetene i Norge. Målgruppen er gutter som opplever skolen som utfordrende, og som ønsker å styrke seg faglig og sosialt før de begynner på videregående skole. Guttas Campus er en to ukers intensiv læringscamp med tilrettelagt læring i regning, skriving og lesing, i tillegg til arbeid med karakterstyrker. Etter campen blir guttene fulgt opp med gruppementorering to ganger i måneden gjennom året i 10. klasse og etter behov gjennom første året på videregående skole. Hovedmålet er å støtte guttenes faglige og sosiale utvikling, og å styrke deres forutsetninger for å mestre livet og fullføre videregående skole.

Sandefjord kommune har mulighet til å kjøpe plasser hos Guttas Campus.

Samarbeid og samskaping: Det er mulig å utvikle en lokalt tilpasset ordning i samarbeid med Guttas Campus og andre aktører. Potensielle samarbeidspartnere er blant annet NAV Ung, Mulighetshuset og Forandringshuset Sandefjord.

Forslag på resultatindikator: Antall benyttede plasser. Guttas Campus gjennomfører også egen evaluering av tilbudet.

Økonomi: Tiltaket forutsetter ekstern finansiering. Kostnad for kommunen er 50.000 kr. per plass.

Tidspunkt: Ved kjøp av plasser har Guttas Campus har tilgjengelige plasser sommeren 2023. Ved utvikling av lokalt tilpasset ordning bør forberedelser starte i løpet av 2023, med mål om å kunne tilby plasser sommeren 2024.

Organisering og oppfølging

Planen har en tidshorisont på fire år (2023—2026). For å kunne justere eller legge til tiltak underveis basert på ny kunnskap, bør planen revideres midtveis i planperioden. En helhetlig oppfølging av planen er avhengig av samarbeid på tvers av kommunalområder og sektorer. Kommunalområdet som nevnes først under tiltakene har hovedansvar for oppfølging og gjennomføring, samt samordning og samhandling med andre relevante aktører/sektorer. Kortsiktige utfall av tiltakene er for eksempel økt deltagelse i organiserte fritidsaktiviteter, fritidsklubber og ungdomslag. Den langsiktige samfunnsmessige innvirkningen (effekt/mål/gevinst) vi ønsker å oppnå som en følge av disse utfallene, er økt sosial tilhørighet og sosial støtte blant ungdommer og redusert forekomst av utenforskap og ungdomskriminalitet.

Oppfølging av målsetningene

Målene i planen kan følges opp gjennom følgende måлиндikatorer:

Mål	Indikator	Kilde
Målsetning 1: Ungdom i Sandefjord har mulighet til å delta i minst én organisert fritidsaktivitet uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn.	Antall brukere av støtteordning for fritidsaktiviteter (fritidskortet)	Sandefjord kommune v/KIF
	Antall idrettslag med aktivitet for ungdom med funksjonsnedsettelse	Sandefjord Idrettsråd
	Antall lag og foreninger med rekrutteringstiltak rettet mot ungdom med minoritetsbakgrunn	Sandefjord kommune v/KIF (Kulturbrukerundersøkelsen)
	Antall øvrige fritidsaktiviteter for ungdom med funksjonsnedsettelse	Sandefjord kommune v/KIF (Kulturbrukerundersøkelsen)
	Andel ungdom i aldersgruppen 13—18 år med tilgang til fritidsklubb innen 2 km gangavstand langs gang- og sykkelvei fra bosted ³⁵	Sandefjord kommune v/Geodata
	Andel ungdom i aldersgruppen 13—18 år med tilgang til fritidsanlegg innen 2 km gangavstand langs gang- og sykkelvei fra bosted ³⁵	Sandefjord kommune v/Geodata
	Andel ungdom i aldersgruppen 13—18 år med tilgang til fritidsklubb innen 5 km sykkelavstand langs gang- og sykkelvei fra bosted ³⁵	Sandefjord kommune v/Geodata
	Andel ungdom i aldersgruppen 13—18 år med tilgang til fritidsanlegg innen 5 km sykkelavstand langs gang- og sykkelvei fra bosted ³⁵	Sandefjord kommune v/Geodata
	Antall utlån i utlånsordningene (BUA/Skattkammeret)	Sandefjord kommune v/KIF & Frivilligsentralene
	Målsetning 2: Ungdom i Sandefjord har gode og trygge nærmiljø med attraktive fritidstilbud og fritidsarenaer.	Antall elever i kulturskolen
Antall medlemmer i alderen 13—19 år i idrettslag som mottar fast driftstilskudd		Sandefjord kommune v/KIF
Antall medlemmer i alderen 13—19 år i kulturforeninger som mottar fast driftstilskudd		Sandefjord kommune v/KIF
Andel ungdom som er fornøyd med lokalmiljøet		Ungdata
Andel ungdom som føler seg trygg i nærområdet		Ungdata
Andel ungdom som er med i organiserte fritidsaktiviteter		Ungdata
Andel ungdom som har vært i en fritidsklubb siste måned		Ungdata
Andel ungdom som har deltatt i et idrettslag siste måned		Ungdata
Andel ungdom som har deltatt i korps, kor, orkester siste måned		Ungdata
Andel ungdom som har deltatt på kulturskole siste måned		Ungdata
Andel ungdom som synes tilbudet av idrettsanlegg i nærområdet er bra		Ungdata
Andel ungdom som synes tilbudet av lokaler til å treffe andre unge på fritiden er bra		Ungdata
Andel ungdom som synes kulturtilbudet er bra		Ungdata
Antall voldsstraffesaker der siktet/mistenkt/domfelt er under 18 år ³⁶		Politiet
Antall vinningsstraffesaker der siktet/mistenkt/domfelt er under 18 år ³⁶	Politiet	
Antall narkotikastraffesaker der siktet/mistenkt/domfelt er under 18 år ³⁶	Politiet	
Antall skadeverksstraffesaker der siktet/mistenkt/domfelt er under 18 år ³⁶	Politiet	

³⁵ Der gang- og sykkelvei ikke er tilgjengelig inkluderes veier som følger *Kommunens veinormal* for GS-anlegg i beregningene (Hastighet bør ikke være mer enn 50 km/t og ÅDT (trafikkmengde) ikke overstige 2000).

³⁶ Antall straffesaker registrert per år med politisoner i Sandefjord politistasjonsdistrikt og der siktet/mistenkt/domfelt er under 18 år. Politiet bemerker at dette er antall straffesaker som er registrert geografisk i Sandefjord. Tallet sier ikke noe om personer med bosted i Sandefjord som evt. har gjort straffbare forhold andre steder. Av samme grunn kan det være personer under 18 år som er bosatt andre steder som er inkludert i tallene for Sandefjord.

Vedlegg

Vedlegg 1 – Kunnskapsgrunnlag

Nasjonale og lokale føringer

Barnekonvensjonen

FNs barnekonvensjon gir barn og unge under 18 år et særskilt menneskerettsvern. Den gir alle barn de samme grunnleggende rettigheter, uansett hvem de er og hvor de bor. Barnekonvensjonen gjelder som norsk lov, og den har en spesiell status ved at den går foran andre norske lover dersom de står mot hverandre. Artikkel 31 fastslår at:

- *Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.*
- *Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.*

Fritidserklæringen

Fritidserklæringen bygger på barnekonvensjonen og har som mål at alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, skal ha mulighet til å delta i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre barn. Erklæringen er ett av tiltakene i regjeringens strategi mot barnefattigdom, og er undertegnet av regjeringen, KS og en rekke frivillige organisasjoner. Noen kommuner oppretter lokale fritidserklæringer med frivillige organisasjoner for å formalisere et lokalt samarbeid for å øke deltagelsen blant barn og unge.

Nasjonal tilskuddsordning

Tilskudd til inkludering av barn og unge (tidligere kalt nasjonal tilskuddsordning for inkludering av barn og unge) ble opprettet i 2014 og har blitt styrket hvert år. Den forvaltes av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Målet med tilskuddsordningen er å legge til rette for at alle barn og unge skal ha mulighet til deltagelse i

fritidsaktiviteter, utdanning, kultur-, organisasjons- og arbeidsliv. Offentlige instanser, private aktører og frivillige organisasjoner kan søke om midler.

Kommunale planer og strategier

- Kommuneplan 2019–2031
- Strategisk kultur-, idrett- og fritidsplan 2019–2031
 - Underliggende temaplaner
- Frivillighetsplan for Sandefjord kommune 2019–2023

I tillegg vil andre sektorplaner og delplaner også ha betydning for ungdoms fritidsmiljø.

Ungdata

Ungdata er et system for gjennomføring av lokale spørreskjemaundersøkelser blant elever på ungdomstrinnet og i videregående opplæring. Gjennom Ungdata får kommunen kartlagt sentrale sider ved ungdoms liv. Undersøkelsen er godt egnet som grunnlag for kommunalt plan- og utviklingsarbeid, og kan brukes i det lokale folkehelsearbeidet og forebyggende arbeidet overfor ungdom. Undersøkelsene dekker sentrale sider ved de unges livsstil og livssituasjon. Gjennom Ungdata får vi blant annet vite hvordan ungdom har det på skolen, hva slags fritidsaktiviteter de driver med og hvordan de opplever foreldrene, vennene og nærmiljøet sitt. Ungdata kartlegger også helse, rus, kriminalitet, vold og mobbing.

Levekårkartleggingen

Levekårkartleggingen bidrar med viktig innsikt for Sandefjord kommune, samt at den er et nyttig arbeid inn i kommunens oversiktsarbeid på folkehelseområdet. Folkehelseloven stiller krav til at kommunen skal ha oversikt over påvirkningsfaktorer for helsetilstanden i befolkningen, og vi vet at det er sammenheng mellom helse og levekår. Et viktig formål er å avdekke områder med grobunn for opphoping av levekårsutfordringer for barn og unge. En oversikt over levekårsforhold i mindre geografiske områder i kommunen, kalt levekårssoner, gir grunnlag for målrettede tiltak og langsiktig innsats, for å forebygge eller forhindre at uønskede forhold utvikles eller forsterkes.

Risiko for utenforskap

Utenforskap handler om å stå utenfor ulike arenaer eller fellesskap i samfunnet. Mer konkret handler det om lav eller ingen tilknytning til fritidsaktiviteter, kulturliv, utdanning, organisasjonsliv, arbeidsliv og demokratiske prosesser.

Risikofaktorer for utenforskap kan blant annet være:

- Å vokse opp i familier med lavinntekt
- Manglende sosialt nettverk
- Manglende tilknytning til skole/arbeid
- Manglende deltakelse i fritidsaktiviteter

Beskyttelsesfaktorer inkluderer blant annet:

- Sosial støtte og tilhørighet
- Deltagelse i fritidsaktiviteter
- Trygge møteplasser
- Opplevelse av mening og mestring

Risikofaktorene for utenforskap er i stor grad de samme som risikofaktorene for psykiske plager, atferdsvansker og ungdomskriminalitet. I rapporten *Barn, unge og kriminalitet i Vestfold 2022* kan vi lese at ungdom som begår kriminelle handlinger ofte har krevende familieforhold, med vold eller rusbruk i hjemmet, dårlig skoletilpassning, svakt sosialt nettverk og/eller andre alvorlige negative barndomsopplevelser³⁷.

Risiko for en uheldig utvikling øker med antall risikofaktorer og ved fravær av beskyttelsesfaktorer³⁸. Risikofaktorer kan ofte forsterke hverandre slik at de kan bli alvorligere over tid og bidra til marginalisering og ekskludering.

Et eksempel på dette er at barn og unge som vokser opp i familier med lavinntekt, eller som av ulike årsaker ekskluderes sosialt, ofte opplever mye ensomhet³⁹. Ensomhet er en viktig risikofaktor for frafall fra videregående opplæring. Ikke fullført videregående opplæring er en de største risikofaktorene for utenforskap fra videre utdanning og arbeidsliv.

Mer om ...

Risiko- og beskyttelsesfaktorer

Risikofaktorer er faktorer hos individet eller i oppvekstmiljøet som har en sammenheng med **økt** sannsynlighet for fremtidig negativ psykososial utvikling.

Beskyttelsesfaktorer er faktorer hos individet eller i oppvekstmiljøet som har en sammenheng med **redusert** sannsynlighet for fremtidig negativ psykososial utvikling.

Risiko- og beskyttelsesfaktorer er ikke nødvendigvis det motsatte av hverandre. Beskyttende faktorer kan fungere som "skjold" mot konsekvensene av å befinne seg i risikozonen ved at de samspiller med risikofaktorer og reduserer deres negative innflytelse.

³⁷ Melsom, A.M., 2022

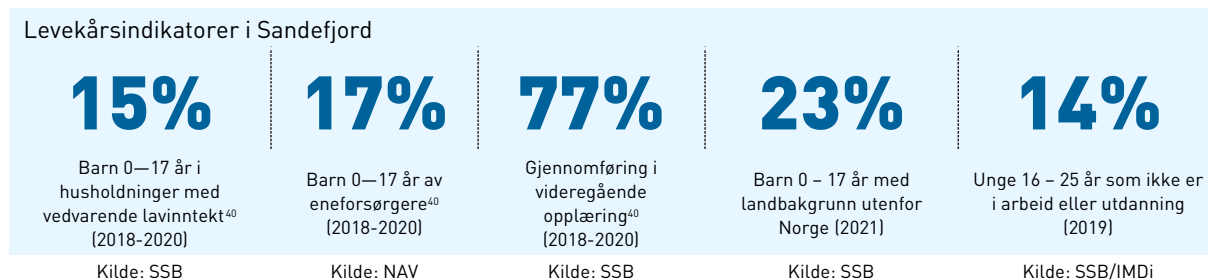
³⁸ Aase, H, m.fl., 2020

³⁹ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2015

Status i Sandefjord

Sandefjord kommune hadde 64.345 innbyggere i 2021, hvorav 4.758 (7,4 %) i aldersgruppen 13–18 år. En geografisk fordeling av aldersgruppen viser at 38 % har bosted innenfor ungdomsskolekretsene Breidablikk/Bugården, 39 % innenfor Varden/Ranvik og 24 % innenfor Andebu/Stokke.

Levekårsindikatorer i Sandefjord

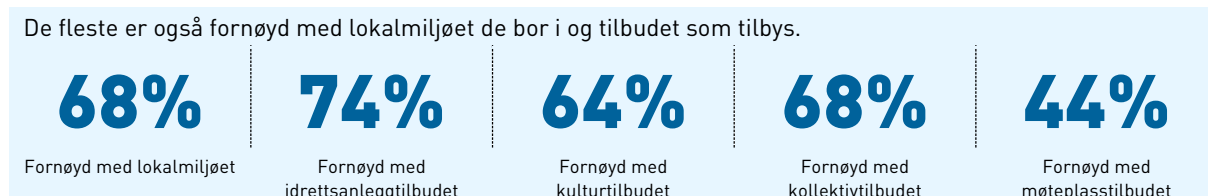
Ungdata Sandefjord 2021

Alle tall er fra Ungdata 2021, og vises som gjennomsnitt av andeler fra ungdomsskole- og videregående elever i Sandefjord.

De fleste ungdommene i Sandefjord har gode relasjoner til venner og foreldrene sine og de er fornøyde med skolen de går på.

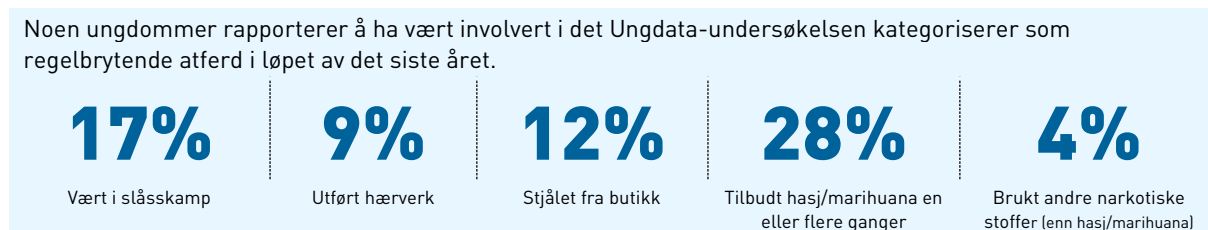
De fleste er også fornøyd med lokalmiljøet de bor i og tilbudet som tilbys.

Samtidig finner undersøkelsen at mange opplever store bekymringer i hverdagen. Mange ungdommer forteller at de opplever ensomhet og isolasjon. Mange opplever også skolen som stressende, og press om å se bra ut eller ha en fin kropp.

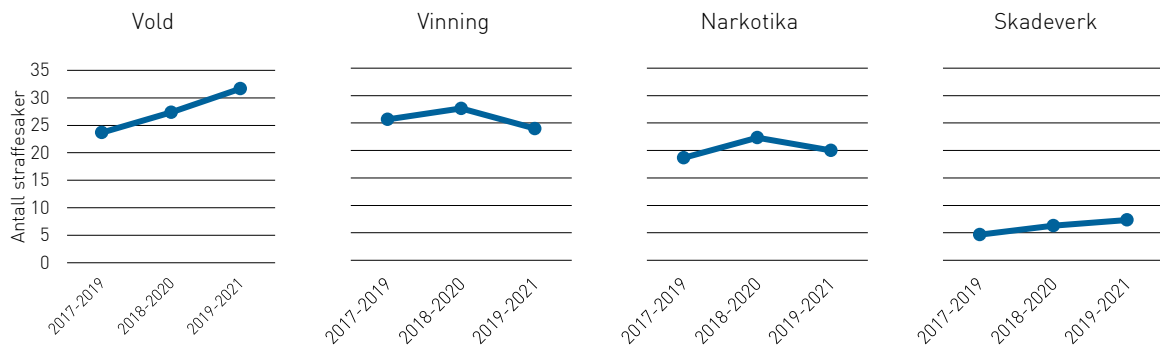
Noen ungdommer rapporterer å ha vært involvert i det Ungdata-undersøkelsen kategoriserer som regelbrytende atferd i løpet av det siste året.

⁴⁰ Tre års glidende gjennomsnitt for tidsperioden 2018–2020

Lovbrudd i Sandefjord

Forekomst av lovbrudd i Norge har gått ned over flere år, samtidig som statistikken viser at kriminaliteten øker i aldersgruppene fra 13–18 år og hovedsakelig blant gutter⁴¹. I Sandefjord er det utfordringer i enkelte ungdomsmiljøer, og politiet påpeker at kriminalitet blant barn og unge i Sandefjord utpeker seg negativt i forhold til de andre kommunene i Vestfold⁴².

Figur 3: Antall straffesaker registrert per år med politisoner i Sandefjord politistasjonsdistrikt, og der siktet/mistenkt/domfelt er under 18 år. Fordelt på kriminalitetstype. Verdierne vises glidende gjennomsnitt for tre-årsperioder. Kilde: Sør-Øst Politidistrikt.

Politiet bemerker at dette er antall straffesaker som er registrert geografisk i Sandefjord. Tallet sier ikke noe om personer med bosted i Sandefjord som evt. har gjort straffbare forhold andre steder. Av samme grunn kan det være personer under 18 år som er bosatt andre steder som er inkludert i tallene for Sandefjord.

Deltagelse i fritidsaktiviteter i Sandefjord

Alle tall er fra Ungdata 2021, og vises som gjennomsnitt av andeler fra ungdomsskole- og videregåendelever i Sandefjord.

De fleste ungdom i Sandefjord har en aktiv fritid der sosiale medium, skjermaktiviteter, dataspill, trening og skolearbeid preger hverdagen.

42%

En time eller mer på lekser

81%

Tre timer eller mer foran skjerm

43%

To timer eller mer på dataspill

57%

To timer eller mer på sosiale medier

77%

Trener minst én gang i uka

Sandefjord har en rekke idrettslag, kunst- og kulturaktører, fritidsklubber og frivillige og ideelle organisasjoner som jobber godt med inkludering av ungdom i sine tilbud.

Og mange av ungdommene i Sandefjord er aktive i fritidsorganisasjoner.

51%

Med i organiserte fritidsaktiviteter

46%

Deltatt i idrettslag siste måned

10%

Vært i fritidsklubb siste måned

13%

Vært i religiøs forening siste måned

6%

Deltatt i korps, kor, orkester siste måned

7%

Deltatt i kulturskole siste måned

⁴¹ Aase, H, m.fl., 2020

⁴² Melsom, A.M., 2022

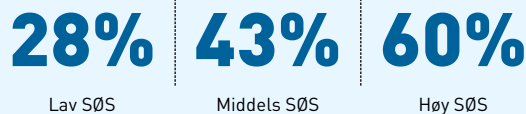
Sosial ulikhet i deltagelse

Det er sosial ulikhet i deltagelse i organiserte fritidsaktiviteter. Noen unge møter sosiale, økonomiske eller strukturelle barrierer som hindrer dem i å delta i fritidsaktiviteter på lik linje med annen ungdom. Flere studier finner at det er lavere deltagelse blant ungdom

- med funksjonsnedsettelse
- med minoritetsbakgrunn
- som lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt

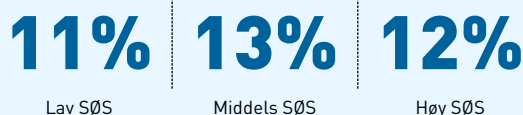
En nærmere analyse av datasettet fra Ungdata 2021 viser at i Sandefjord kommune er det stor forskjell i andel ungdom som er med i noen organisasjoner, klubber, lag eller foreninger fordelt på sosioøkonomisk status (SØS)^{43, 44}.

Andel ungdom som er med i fritidsorganisasjon fordelt på foreldrenes sosioøkonomiske status:

En studie på nasjonale tall fra Ungdata-undersøkelsen finner at ungdom med lavere nivå av sosioøkonomiske ressurser i hjemmet, bruker fritidsklubbtilbud langt oftere enn ungdom med mye ressurser⁴⁵. Fra analysen av lokale tall fra Ungdata-undersøkelsen 2021, finner vi derimot at i Sandefjord er det ikke en signifikant forskjell i deltagelse på fritidsklubber mellom ungdom fra lav, middels og høy sosioøkonomisk bakgrunn.

Andel ungdommer som har vært på fritidsklubb én eller flere ganger siste uken, fordelt på foreldrenes sosioøkonomiske status:

Barrierer for deltagelse

Eksempler på veldokumenterte barrierer for deltagelse i fritidsaktiviteter er:

- **Økonomiske kostnader:** De økonomiske kostnadene som følger med deltagelse i mange fritidsaktiviteter er en betydelig barriere for mange unge, spesielt for ungdom som vokser opp i husholdninger med vedvarende lavinntekt.
- **Mangel på transport:** Mangel på transport er en barriere for å delta i aktiviteter på fritiden. Det er ikke alle som har foresatte som kan kjøre til og fra tilbud, og noen steder er det begrenset kollektivtilbud, eller ikke tilgjengelig kollektivtilbud på kvelden.
- **Manglende tilrettelegging for funksjonsnedsettelse:** Ungdom med funksjonsnedsettelse støter på de samme barrierene for deltagelse som alle andre, men møter i tillegg barrierer knyttet til eventuell manglende tilrettelegging og fysisk tilgjengelighet.
- **Mangel på informasjon:** Mangel på informasjon om hvilke aktiviteter som finnes i nærmiljøet kan være en viktig barriere for deltakelse. Informasjon om eksisterende tilbud kan være utfordrende å få tilgang til, både for ungdom, foreldre, ansatte i kommunale tjenester og frivillige aktører. Komplisert og uklart språk kan i tillegg være en barriere for forståelse.
- **Organisering av tilbud:** Særlig for idretten, kan organiseringen av tilbudet i noen tilfeller være lite tilpasset mange ungdommers ønsker og behov. Tidlig spesialisering, prestasjonspress, høye krav til oppmøte og faste treningstider, pekes alle på som barrierer for oppstart og fortsatt deltagelse i organisert idrett. Stadig flere velger selv når de vil trene. En økning i trening på egenhånd og på treningssentre er en antydning på at ungdom i større grad prioriterer tiden sin annerledes og organiserer sin egen treningshverdag. Dette kommer blant annet til uttrykk gjennom at forpliktelser til faste treningstider er den viktigste begrunnelsen for å slutte i idrettslag⁴⁶.

⁴³ Målet sosioøkonomisk status er utviklet spesielt for Ungdata. Målet består av tre dimensjoner: foreldrenes utdanningsnivå, antall bøker i hjemmet og familiens velstandsnivå. Familiens velstand er basert på Family Affluence Scale: 1) Har familien din bil? 2) Har du eget soverom? 3) Hvor mange ganger har du reist et sted på ferie med familien din i løpet av det siste året? 4) Hvor mange datamaskiner har familien din?

⁴⁴ Datamaterialet er basert på en ungdomsundersøkelse, gjennomført av NOVA i samarbeid med de regionale kompetansesentrene for rusfeltet (KORUS). Ungdata er finansiert over statsbudsjettet gjennom tilskudd fra Helsedirektoratet. NOVA er ikke ansvarlig for analyser eller fortolkninger av resultatene.

⁴⁵ Seland & Andersen, 2020

⁴⁶ Skauge & Raufoss, 2020

Oversikt over det eksisterende tilbudet

Oversikten er ikke uttømmende, men gir en indikasjon på omfanget og mangfoldet i muligheter for fritidsaktiviteter til ungdom i Sandefjord.

Fritidsorganisasjoner

Antall fritidsorganisasjoner, med registrerte medlemmer under 25 år, som mottar tilskudd av Sandefjord kommune, per 2022.

Idrettslag	56
Idrettslag med flere idretter	12
Annen idrett	9
Kampsport	7
Annen ballsport	5
Pistol- og bueskyting	5
Vannsport	5
Fotball	4
Hockey og bandy	3
Håndball	2
Dans	2
Motorsport	2
Friluftsliv	9
Speider	5
4H	2
Jeger- og fiskerforening	1
Turistforening (DNT)	1
Musikk	10
Korps	8
Kor	2
Brassband	1
Revy/teater	7
Religiøse	7
Sosiale	9

Fritidsklubber og ungdomslag i Sandefjord som mottar driftstilskudd

- *Napern 1916* (Frilynt Norge) er et ungdomshus som er åpent fra 17. mai det året en begynner på ungdomsskolen, til og med 18 år. Her kan ungdom henge med venner, lage mat og drive med alle slags aktiviteter. Det er ungdommen som bestemmer aktivitetene, maten som serveres og musikken som spilles. De voksne på Napern er der for å prate eller hjelpe til med aktiviteter.

- *Fellesverket Sandefjord* (Røde Kors) er en nasjonal satsing på ungdomsarenaer og består av ungdomshus med gratis aktivitetstilbud for alle mellom 13–25 år. Fellesverket er et tilbud til ungdom og unge voksne med åpne møteplasser med gratis aktivitetstilbud. Fellesverket er en arena for mestring, læring og inspirerende aktiviteter som ungdom og frivillige utvikler i felleskap. Nettopp derfor kalles det et Fellesverk – det handler om å skape noe sammen!
- *Ungdomsklubben Morella* (Sentralen for friskliv og frivillighet i Andebu) er en klubb som holder til på Herredshuset i Andebu. En møteplass og arena for sosialisering, opplevelser og mestring for alle mellom 10–15 år. Mekkeklubben er et tilbud i regi av ungdomsklubben og frivillige i nærmiljøet og er for ungdom 13–20 år.
- *Stokke fritidsklubb – Banken* (Stokke frivilligsentral) er et sosialt samlingssted for barn og unge i Stokke og omegn, hvor de kan møte venner, slappe av og drive med en rekke ulike aktiviteter ledet av trygge og kvalifiserte voksenpersoner. Fritidsklubben er delt opp i to aldersgrupper: Juniorklubb for 5. til 7.klassetrinn og Ungdomsklubb for 8. klassetrinn til 18 år.
- *Høyjord ungdomslag*, eller Høyjord frisinnede forening, som det het den gang, ble stiftet i 1918. Høyjord Ungdomslag har nå mye aktivitet både for voksne og ungdom i bygda Høyjord og Andebu kommune. *Kjellær'n* er ungdomsklubben i laget, her arrangeres det en rekke aktiviteter for ungdom året rundt. Teatergruppa «Pest & Plage» sørger for at folk i bygda får seg en god latter hvert år i januar. Bygdekino, en gang i måneden viser vi moderne filmer på bygdekinoen på lokalet. Høyjord ungdomslag har også enkeltarrangementer for ungdom og voksne fra 18 år og oppover, gjennom Quiz-kvelder og Pubkvelder med levende musikk.
- *Kodal ungdomslag* har siden 1900 vært en viktig møteplass for barn, ungdom, voksne og eldre. Kodal ungdomslag er kjent for blant annet trommekorps, musikkverksted, fritidsklubb, filmverksted, danseverksted, dagtreff for dem over 60 år, stand-up-kvelder, klatring, kor, friluftsliv, tradisjonsrikt juleverksted og juletefest og store utekonserter. Kodal ungdomslags amatørteater har vært støpeskje for rekke ledere,

kulturentreprenører og gründere – og ikke minst kjente kulturpersonligheter.

- *Andebu ungdomslag* har eksistert siden 1894 og er nå, som den gang for over 100 år siden, bygdas store kulturformidler. Andebu ungdomslag har som mål å samle bygdas innbyggere på Solhaug til ulike kulturelle arrangementer. Revy og teater har lange tradisjoner for barn, unge og voksne. Av faste aktiviteter har ungdomslaget barnedisco, halloween-fest, juletreffest, revy og barneteater og mye mer.

Andre tilbud

- *Learning by Doing* er et gratis tilbud for ungdom mellom 16–25 år i regi av *NewUse* i samarbeid med blant annet HSO og NAV. Tilbyr et læringsverksted innen håndverk, der ungdommene kan utfolde seg kreativt, og samtidig være del av en inkluderende gjeng.
- *Mulighetshuset* er et samarbeid mellom Sandefjord kommune og NAV, og viktige aktører i kommunen, næringslivet og frivillige organisasjoner. Tilbyr hjelp til unge og voksne som står utenfor arbeidslivet på veien inn mot arbeid eller utdanning.
- *Xit* hører til *Mulighetshuset* og er et arbeidsrettet tiltak som drives av Sandefjord kommune og NAV. Tiltaket er for personer i aldersgruppen 18–30 år som står utenfor jobb eller skole. Målsettingen er å bistå deltakerne i å komme raskt i arbeid eller utdanning.
- Utlånsutstysningsordninger i regi av frivilligsentralene i Sandefjord, Andebu og Stokke.
- *Friskliv ung* er et fysisk aktivitetstilbud til ungdom i regi av frisklivsentralene. Kan henvises av skolefysioterapeut ved for eksempel økt kroppsvekt, motorisk strev, vegring i kroppøving, mangel på annen fritidsaktivitet.
- *Helsestasjon for ungdom* er en kommunal lovpålagt tjeneste til ungdom mellom 13–23 år hvor de kan henvende seg med alle problemstillinger innen fysisk, psykisk og seksuell helse.
- Psykisk helse barn og unge (PHBU) tilbyr følgende gruppetilbud:
 - *Kunsten å være ungdom*
 - *Kjønn og identitet*
 - *COS-P (parenting)* foreldreveiledning for ungdom
- *LHBTIQ+ nettverket* er et tilbud for elever i videregående skole i Sandefjord, eller

videregående elever som har tilhørighet i Sandefjord. Hensikten med tilbudet er å ha en møteplass/arena som er trygg og inkluderende for alle elever som identifiserer seg som LHBTIQ+.

- *Oppfølgingstjenesten* (OT) jobber frafallsforebyggende med elever og lærlinger/lærekandidater som står i fare for å avbryte utdanning. Ansatte i OT skal i alt sitt arbeid legge til rette for at ungdom skal oppleve trygghet, toleranse og mestring. Målet til OT er å få ungdom i målgruppen tilbake i opplæring, i arbeid eller at de beholder lære- eller elevplassen sin.
- Kulturskolen i Sandefjord har avdeling i Stokke, Andebu og Sandefjord, og tilbyr undervisning i musikk, teater og visuell kunst for barn og unge fra 2–19 år.
- *Forandringshuset Sandefjord* ble opprettet høsten 2022. *Forandringshuset* er et programkonsept utviklet av KFUK-KFUM, og leverer ulike aktiviteter i egne *Forandringshus* eller konsepter på skoler, fritidsklubber og på andre arenaer der barn og unge er i fokus. Primær målgruppe er 13–26 år.

Anlegg

Antall anlegg i Sandefjord kommune, registrert i anleggsregisteret som eksisterende, etter anleggskategori, per 2022. I samråd med leder av Sandefjord Idrettsråd oppgis kun totalen for hver hovedkategori. Leder av Sandefjord Idrettsråd påpeker at anleggsregisteret vedlikeholdes i varierende grad, og kun inneholder anlegg som mottar spillemidler. Det tas derfor forbehold om at oversikten kan være ufullstendig.

Bueskytteranlegg	3
Fotballanlegg	66
Friidrettsanlegg	13
Friluftslivsanlegg	147
Golfanlegg	10
Hestesportanlegg	11
Idrettshaller og aktivitetssaler	44
Idrettshus og servicebygg	55
Is- og skøyteanlegg	4
Kart	109
Klatreanlegg	10
Kulturarena	43
Mindre utendørsanlegg	189
Motorsportanlegg	3
Racketsportsanlegg	7
Skateanlegg	21
Ski- og alpinanlegg	42
Skyteanlegg	11
Svømme- og stupeanlegg	18
Sykkelanlegg	4
Vannsportanlegg	5

Hva sier ungdommene selv om tilbudet?

Innspill fra Ungdata-oppfølgingsprosesser

Kommunen fulgte opp Ungdata-undersøkelsene i 2017 og 2021 med dialog med elevrådene på ungdomsskolene og Ungdomsrådet. Ungdommene uttrykte sine meninger om resultatene, og ga sine innspill til hvordan kommunen bør innrette arbeidet for å bedre situasjonen for ungdom.

I oppfølgingsrapportene fra 2017 og 2021 kommer følgende barrierer og ønsker frem:

Barrierer

- Økonomiske kostnader
- Avstand/transport
- Konkurransorientering/prestasjonspress
- Informasjon
- Mangel på møteplasser

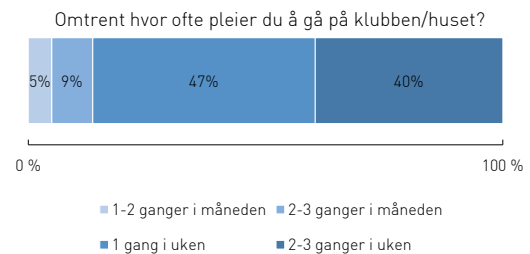
Ønsker

- Bedre fritidstilbudet i utkanten av sentrum, da det blir for langt å reise inn til sentrum.
- Flere lavterskel sosiale møteplasser
- Flere aktiviteter i nærmiljøet
- Bedre samhandling mellom tjenestene og med frivilligheten
- Lyssetting på utendørsarenaer senere på kveldene
- Sosiale aktiviteter på skolene etter skoletid
- Økonomisk støtte til fritidsklubber
- Ungdom får medvirke i prosesser som angår dem

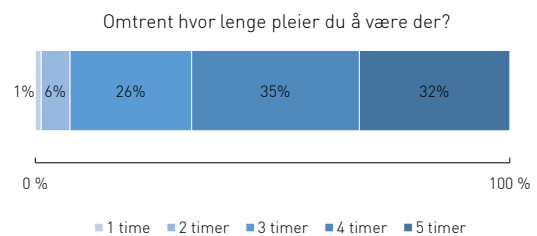
Tilfredshet med fritidsklubbtilbudet i Sandefjord

En spørreundersøkelse ble sendt til alle fritidsklubbene og ungdomslagene som mottar driftstilskudd. Spørreundersøkelsen på fritidsklubbene fikk totalt 82 besvarelser fordelt på fritidsklubbene Morella, Fellesverket, Banken og Napern.

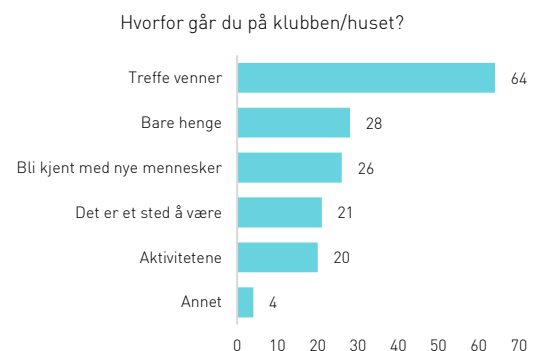
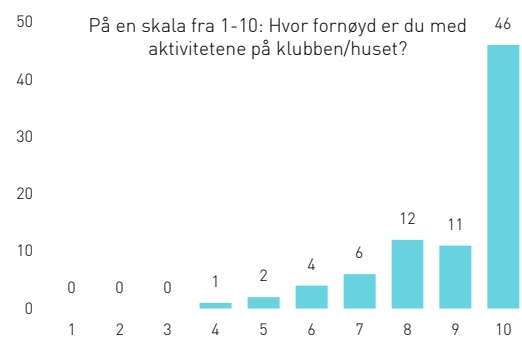
87 % går på fritidsklubb én gang i uken eller oftere.

De aller fleste (93 %) pleier å være på fritidsklubben mellom 3–5 timer.

De aller fleste er veldig fornøyd med aktivitetene som tilbys (84 % svarer mellom 8–10). Å treffe venner er den vanligste grunnen til å gå på fritidsklubben.

Intervju med ungdom på fritidsklubber i Sandefjord

Prosjektgruppen avholdt dybdeintervjuer med 15 ungdommer på tre fritidsklubber (fem på hvert sted) i Sandefjord i perioden august—september 2022.

Fra intervjuene kommer det tydelig frem at ungdommene ser på fritidsklubbene som en viktig arena for å fremme livskvalitet, læring og trivsel.

En av ungdommene sier at det beste med å være på fritidsklubben er ...

«... at du kan være hvem du vil være».

Samlet finner prosjektgruppen at det viktigste for ungdommen er fellesskapet, tryggheten og mest av alt være med venner.

«*Dette stedet reddet meg, her fikk jeg mine første venner*».

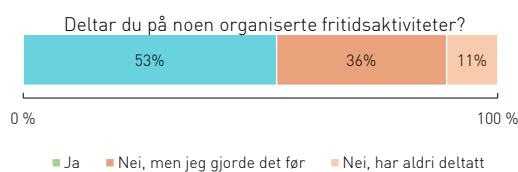
At det serveres mat, har også en stor betydning for trivselen. Det er ingen tvil om at fritidsklubbene er et sted der ungdommene får innflytelse og medbestemmelse. De opplever mestring og utvikling av sosiale ferdigheter.

«*Det beste er fellesskapet, alle kjenner hverandre og tar var på hverandre. Ingen dømming og vi tar imot hverandre*».

Resultater fra spørreundersøkelse til ungdom i Sandefjord

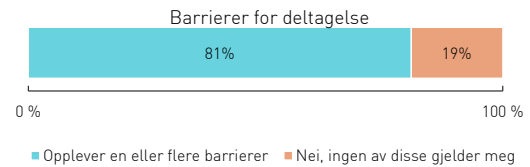
En spørreundersøkelse ble sendt ut til alle elever på kommunale og private ungdomsskoler, og elever på Sandefjord og Melsom videregående skole. Det kom totalt 177 besvarelser. Den lave svarprosenten gjør at resultatene må tolkes med forsiktighet.

Et svakt flertall deltar på organiserte fritidsaktiviteter i dag. Resultatet samsvarer med Ungdata-undersøkelsen som fant at 51 % av ungdommene deltar på organiserte fritidsaktiviteter.

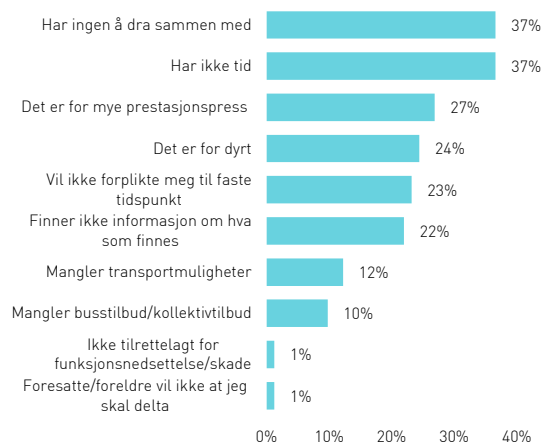
De 47 % som ikke deltar i fritidsaktiviteter fikk spørsmål om det var noe som gjorde det vanskelig

for dem å delta på organiserte fritidsaktiviteter. De fleste av dem opplever én eller flere barrierer for deltagelse.

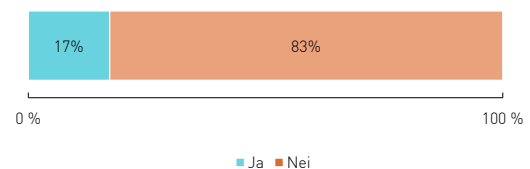
De vanligste barrierene for deltagelse var å ikke ha noen å dra sammen med og mangel på tid.

Er det noe av dette som gjør det vanskelig for deg å delta på organiserte fritidsaktiviteter? (Flere svar mulig)

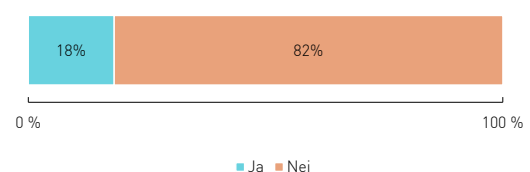

De færreste av de spurte har hørt om mulighetene til å låne utstyr på frivilligsentralene eller Fritidskortet.

Har du hørt om ordningene for å låne utstyr på frivilligsentralene (BUA/Skattkammeret)?

Har du hørt om fritidskortet (økonomisk støtte til deltagelse i kultur- og fritidsaktiviteter)?

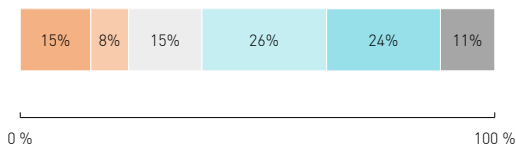

For de foreslåtte tiltakene er det et svakt flertall som er interessert eller veldig interessert, sammenlignet med lite eller veldig lite interessert.

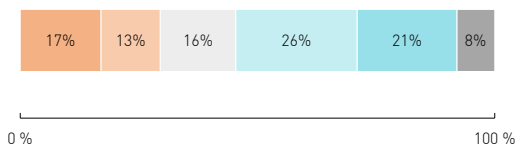
Hvor interessert eller uinteressert hadde du vært i

...

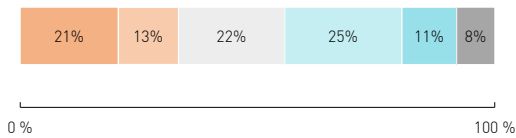
... mulighet til å prøve ut ulike fritidsaktiviteter gratis om sommeren?

... åpne idrettshaller/gymsaler hvor man kan gjøre de aktivitetene man selv vil?

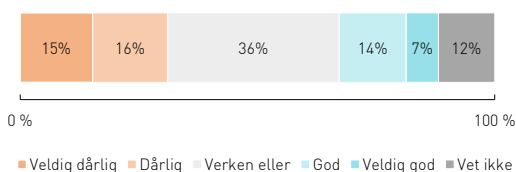
... skoler som er åpne etter skoletid hvor du kan henge eller være aktiv?

■ Veldig lite interessert ■ Lite interessert ■ Verken eller
■ Interessert ■ Veldig mye interessert ■ Vet ikke

Kun 21 % av ungdommene opplever å ha god oversikt over tilbudet av fritidsaktiviteter i kommunen.

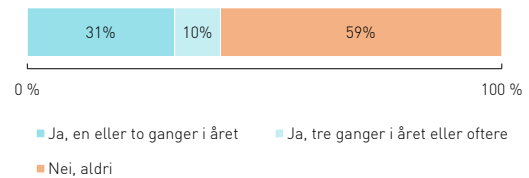
Hvor god eller dårlig oversikt har du over hva som finnes av fritidsaktiviteter?

■ Veldig dårlig ■ Dårlig ■ Verken eller ■ God ■ Veldig god ■ Vet ikke

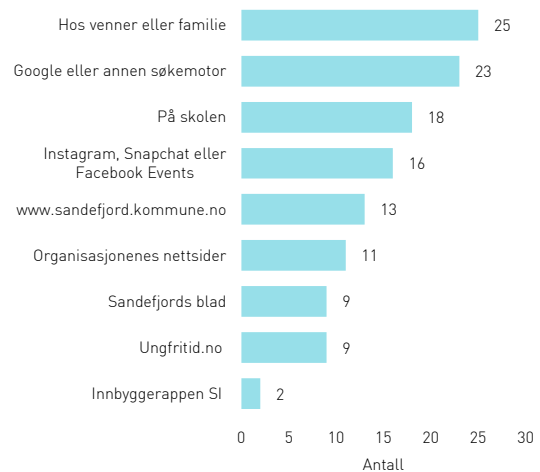
Men over halvparten av ungdommene leter aldri etter informasjon om fritidsaktiviteter.

Leter du noen gang etter informasjon om fritidsaktiviteter?

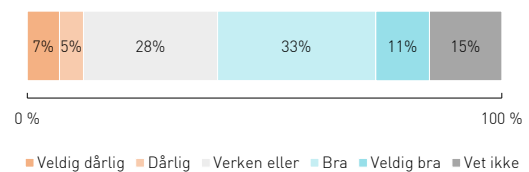
De som leter etter informasjon om fritidsaktiviteter leter oftest gjennom søkemotorer eller familie eller venner.

Hvor leter du vanligvis hvis du trenger informasjon om fritidsaktiviteter? [Flere svar mulig]

De fleste er fornøyd med fritidsaktivitetstilbudet i området der de bor.

Hvor bra eller dårlig synes du fritidsaktivitetstilbudet er i området der du bor?

■ Veldig dårlig ■ Dårlig ■ Verken eller ■ Bra ■ Veldig bra ■ Vet ikke

Sammenstilling av besvarelsene på spørsmålet:
Hvis det er noen fritidsaktiviteter du savner, kan du fortelle oss om hvilke? (Åpent svarfelt)

Kampsport	8
<i>Hvorav boksing</i>	4
Dans	4
Volleyball	3
Fotball	3
Badminton	2
Roller Blades/skøyteklubb	2
Spille/synge i band	2
Gaming-klubb	1
Kodeklubb	1
Håndball	1
Basketball	1
Kunstløp	1
Innebandy	1
Gokart	1
Ridning	1
Paintball/air soft	1
CrossFit	1
Yoga	1
Teater/musikal	1
Fysiske gruppeaktiviteter	1

Kampsport var fritidsaktiviteten som ble nevnt flest ganger. Spesielt for ballidrettene fotball, volleyball og håndball kommer det frem et ønske om tilbud på nybegynnernivå eller tilbud uten prestasjonspress.

Det kom også et ønske om: ... *Sandefjord kommune eller en annen aktør bør etablere et tilbud som ligner "Rocket Man"-tilbudet i Porsgrunn for utsatte ungdommer eller ungdom som trenger gode forbilder i kommunen.*

Vedlegg 2 – Beskrivelse av medvirkningsprosess

Prosjektgruppen gjennomførte en spørreundersøkelse på fritidsklubbene og ungdomslagene, samt dybdeintervjuer med 15 ungdommer på tre fritidsklubber (fem på hver klubb). I tillegg ble det sendt ut en spørreundersøkelse til elevene ved alle seks kommunale ungdomsskoler, alle fire private ungdomsskoler, Sandefjord videregående skole og Melsom videregående skole.

Grunnet tidsbegrensninger og utfordringer rundt ny teknisk løsning for spørreskjemaer, ble spørreundersøkelse til ungdom sendt ut sent i planprosessen. Prosjektgruppen mener at en relativt høy grad av medvirkning allikevel er ivare tatt. Arbeidet med planforslaget er i stor grad basert på tidligere lokale og nasjonale medvirknings- og dialogprosesser med ungdom. Den siste ble avholdt i Sandefjord så sent som i 2021.

Referansegruppen besto av en representant fra Kodal ungdomslag, Høyjord Ungdomslag, Andebu ungdomslag, Stella Polaris, Fellesverket, Morella, Napern1916 og Banken; tre representanter fra Ungdomsrådet; to representanter fra nærmiljøutvalgene; en representant fra politiet og en representant fra Frivillighetsrådet.

Kilder

Bakken, A., m.fl. (2016). *Sosiale forskjeller i unges liv. Hva sier Ungdata-undersøkelsene?* NOVA-rapport nr 3/16. Oslo: NOVA

Barne- og familiedepartementet (2020). *Like muligheter i oppveksten: Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier (2020-2023)*. Oslo: Barne- og familiedepartementet

Barne- og likestillingsdepartementet (2009). *Ungdoms fritidsmiljø: ungdom, demokratisk deltakelse og innflytelse*. Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2015). *Gjennomføring og frafall i skolen*. Oslo: Bufdir. Hentet fra: https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/oppvekst/Barnehage_og_skole/Gjennomforing_og_frafall_i_skolen/ (Besøksdato: 13.11.2022)

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2017). *Oppvekstrapporten 2017: Økte forskjeller – gjør det noe?* Oslo: Bufdir

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2019). *Eksempler på tiltak for å forebygge eller dempe konsekvensene av fattigdom*. Oslo: Bufdir. Hentet fra: https://www.bufdir.no/Familie/Fattigdom/Veileder/Praktisk_arbeid_eksempelsamling/Eksempelsamling1/ (Besøksdato: 13.11.2022)

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2020). *Hva skal til for at flere barn og unge får delta i organiserte fritidsaktiviteter? Ungdomspaneletts innspill til utforming av en nasjonal fritidskortordning*. Oslo: Bufdir

Folkehelseinstituttet (2018). *Barn og unges helse: Oppvekst og levekår. I: Folkehelse rapporten – Helsetilstanden i Norge*. Oslo: Folkehelseinstituttet. Hentet fra: <https://www.fhi.no/nettpub/hin/samfunn/barn-oppvekst/> (Besøksdato: 13.11.2022)

Folkehelseinstituttet (2020). *Hvordan planlegge for gode oppvekstkår i kommunen?* Oslo: Folkehelseinstituttet

Frøyland, K., m.fl. (2022). *Inkludering av unge i skole, arbeid og samfunn: en sammenstilling av kunnskap fra nordisk forskning*. Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet AFI, OsloMet

Helse- og omsorgsdepartementet (2015). *Folkehelsemeldinga: Mestring og muligheter*. (Meld. St. 19 (2014-2015)). Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet (2016). *#Ungdomshelse: regjeringens strategi for ungdomshelse 2016-2021*. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet (2019). *Folkehelsemeldinga: Gode liv i eit trygt samfunn*. (Meld. St. 19 (2018-2019)). Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet

Helsedirektoratet (2016). *Lokale folkehelse tiltak – veiviser for kommunen*. Oslo: Helsedirektoratet. Hentet fra: <https://www.helsedirektoratet.no/faglige-rad/lokale-folkehelse-tiltak-veiviser-for-kommunen> (Besøksdato: 13.11.2022)

Helsedirektoratet (2021). *Sektorrapport om folkehelse 2021*. Oslo: Helsedirektoratet. Hentet fra: <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/sektorrapport-om-folkehelse> (Besøksdato: 13.11.2022)

- Jacobsen, S. E., m.fl. (2021). *Sosial ulikhet i barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter: Betydningen av sosioøkonomiske ressurser, geografi og landbakgrunn*. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor
- Kulturdepartementet (2021). *Sterkere tilbake - En mer inkluderende idrett: Regjeringens idrettsstrategi*. Oslo: Kulturdepartementet
- Kaasbøll, J., m.fl. (2018). *Resiliente og helsefremmende lokalsamfunn: en kunnskapsoppsummering*. Trondheim: SINTEF Teknologi og samfunn.
- Melsom, A. M. (2022). *Barn, unge og kriminalitet i Vestfold 2022*. Tønsberg: Sør-Øst Politidistrikt
- Oslo Economics (2020). *Økonomi som barriere for idrettsdeltakelse: Kostnader og kostandsdrivere i barn og ungdomsidretten*. Oslo: Oslo Economics
- Rafoss, K. & Skauge, M. (2020). Kjønn og trening som uttrykk for kjønn og mening? *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 44(3), 217-230. Oslo: Universitetsforlaget
- Rambøll (2019). *Inkludering gjennom organiserte fritidsaktiviteter: en evaluering av prosjekter med mål om å øke deltakelsen for barn og unge i lavinntektsfamilier*. Oslo: Rambøll Management Consulting AS
- Redd Barna (2021). *Et bra sted å være: slik barn og unge ser det*. Oslo: Redd Barna
- Regjeringen (2022). *Fritidserklæringen*. Hentet fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/42fc032208724215886755da5d165f1e/folder_fritidserklaeringen.pdf [Besøksdato: 13.11.2022]
- Seland, I. & Andersen, P.L. (2020). *Hva kjennetegner ungdom som går på norske fritidsklubber og ungdomshus?* Norsk tidsskrift for ungdomsforskning, 1(1), 6-26. Oslo: Universitetsforlaget
- Stavanger kommune (2022). *Ungt utenforskap i Stavanger: Andre delrapport fra kommunens utenforskapkommisjon*. Stavanger: Stavanger kommune
- TVERGA (2021). *Hva er egenorganisert idrett og fysisk aktivitet?* TVERGA. Hentet fra: <https://tverga.no/hva-er-egenorganisert-idrett-og-fysisk-aktivitet/> [Besøksdato: 13.11.2022]
- Velferdsforskningsinstituttet NOVA (2021). *Fritidsklubber i det lokale folkehelsearbeidet: sluttrapport*. Oslo: Velferdsforskningsinstituttet NOVA
- Aase, H., m.fl. (2020). *Barn, unge og kriminalitet: Hvordan forhindre at barn og unge kommer inn i eller fortsetter med en kriminell løpebane? Oppsummering og vurdering av virksomme tiltak, behandling og organisering*. Oslo: Folkehelseinstituttet

Sandefjord kommune, 2022

Helhetlig plan for fritidsaktiviteter for ungdom

2023—2026